

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Leo ad Saxoniae Septemuirum. Lutheri causâ Militium mittit: & quid initio actum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

in eo articulo certamen exciuerant cum Eremitanis ac Luthero) 1519.
 declarationem extortam, pro qua sacræ Scripturæ ac Patrum testimonîa haud omnino clarebant.

9 Quòd si damnationi fecisset initium aliqua ex tot odiosis sententis, & iam à Luthero prolatis, propter quas (vt ipse à nobis supra memoratus fatetur) in theatro Heidelbergensi fuerat irrisus; multò pronius eius existimatio apud homines concidisset. Quare vel fuisset necesse palinodiam canere cum existimationis iactura; vel si pertinaciter obstitisset, pro hæretico habitus popularem auersionem sibi conflaret.

10 Verùm nihil vim Pontificij diplomatis adeò debilitauit, quàm Maximiliani Cæsaris obitus die 17. Ianuarij anni 1519. plane post mensẽ ab promulgato per Legatum diplomate. Etenim non solum firmum illud Catholica Religionis columen cecidit, quod potissimè contra Lutherum auctoritatem suam, qua vrgendo, quæ offerendo, tam strenuè impenderat; sed Septemuiro Saxonie Vicarij munus pro Imperio gerente, in iis Germaniæ locis, vbi præscripta consuetudinesque Saxonie seruantur, tam amplam illam regionem, deiecto quasi aggere, Lutheri errores inundarunt, quorum plerique iam cum ex fama curiosiores, tum ex ipso Quæsiturum aduersantium interdicto audiores euaserant.

Litteræ Cardinalis Caietani ad Leonem X. tomo 1. litterarum ad Principes 29. Iunij 1519.

C A P V T XIII.

Leo ad Saxonie Septemuirum, Lutheri causâ Militium mittit: & quid initio actum.

1 Satis intelligebatur Romæ, ad subiectum ignem extinguendum, fomitem auramque Septemuiro subtrahenda esse; sed opus arduum id ipsum agnoscebatur: eò quippe is palam processerat, vt in damnando Luthero seipsum vnà damnaturus videretur. Quare cum alia prius tentata in cassum cessissent, statuit Leo, ad Saxonem datâ operâ delegare virum aliquem ipsi gratiosum, in regionis illius moribus expertum, & qui titulum præferret Septemuiro acceptum atque honorificum. Mos est Romanis Pontificibus, quarto die Dominico Quadragenalis ieiunij solenni ritu Rosam auream consecrare, eamque intra aliquod tempus vni ex Principibus de Religione benè meritis dono mittere. Inter hos meritò recensendus erat Fredericus, non Maiorum modò pietate, sed propriâ, si eum ante Lutheri tabem * consideremus.

* Vide Catalogum de actis Lutheri 1517.

Pars I.

G

Magni-

1519.

Magnificum hic templum extruxerat, vti dictum est, Sanctorum omnium venerationi dicatum in arce sua Wittembergensi, illudque incredibili planè studio insignibus Sanctorum litanis ditauerat, copiosis prouentibus instruxerat, splendidoque Canonicorum cœtu cohonestarat. Eadem in vrbe egregiam fundauerat Academiam, præstantissimis tam sacræ quam profanæ disciplinæ Magistris ab vniuersa Germania eò aduocatis: atque vtrique operi perhonorifica priuilegia à Romano Pontifice obtinuerat. Sed in hoc liquidò compertum est, non æquè in Politica, atque in Natura licere à seminis probitate fructus præstantiam prælagire.

Memorata Ædes Sanctorum omnium nomini sacra, seruatoque ibi sacrorum cinerum thesauro venerabilis, primum fuit hæresis Lutheranae theatrum, venerationem cunctis Cælitibus abrogantis, ipsorumque cineres flammis ventisque dispertientis. Andreas Carlostadius, in ea Archidiaconi dignitate functus, hoc est præcipuà post Sacerdotem administratione augustissimæ Eucharistiæ, præcipuus extitit hæresiarcha in Eucharistia conculcanda, illi prorsus abnegatâ Corporis ac Sanguinis Christi præsentia. Martinus Lutherus, qui ordinarium Theologiæ scholasticæ magisterium exercuit in Academia Wittembergensi, in hostem abiit supra ceteros infensissimum scholasticæ Theologiæ. Philippus Melancthon, eò conductus humanarum præceptor literarum, diuinarum euasit corruptor deterrimus. Adeo verum est, quemadmodum è vipera concisa pharmacum conficitur saluberrimum, ita ex optimi corruptione venenum nocentissimum confari; nec aliunde in hominum Republicam sauiorem inuadere pestilentiam, quàm è duabus rebus planè diuinis, è Sacerdotio scilicet atque Doctrina, vbi ea deprauari contingat.

Sed inceptum profsequamur. Memorata pietatis nomina viam Pontifici sternebant, ad honorem Frederico Rosæ munere citra adulationem ostentationemque deferendum. Carolum Miltitium elegit, suum intimum cubicularium, qui eam deportaret, è familia in illis regionibus prænobili, & quem prius Academia Wittembergensis rogauerat, impetraret à Pontifice, vt causâ Lutheri Romanam citati in Germania dignosceretur. Pontificis literas efficacissimi studij plenas secum detulit, non solum ad Ducem, sed etiam ad Spalatinum, aliosque primarios administratos, vti Principem à Lutheri tutela desisterent; vnaque harum consimiles literas Iulij Cardinalis Medicei, Leoni sanguine coniunctissimi, atque in gradu quâ auctoritate quâ fiducia supremo, qui postea Romano Pontif-

Quæ spectant ad aduentum ac tractatus Miltitij, pariter impressa sunt in primo tomo Operum Lutheri.

Pontificatu suscepto, dictus est Clemens Septimus, eritque nostræ historiæ haud exiguum argumentum.

- 5 Sciscitatus per viam Miltitius, quam esset in æstimatione Lutherus, cum imperitos plerumque percunctaretur, quibus quodcumque nouum est ingens, sensit de eo cum admiratione homines loqui. Vbi Ducem adiit, nec benignè nec honorificè exceptus est; adeò vt ne obtinere quidem potuerit, vt suâ manu solenni que ritu illi Rosam offerret, sed solum vt priuatim alteri traderet, qui Ducis nomine acciperet: nimirum ne videretur Saxo donum illud magnipendere, cui gratiam rependere recusabat.
- 6 Comperio in literis Hieronymi Aleandri, paulò post in Germaniam à Pontifice missi ob easdem Lutheri turbas, vt mox exponemus, sibi suboluisse, Fredericum, hominem alioquin animi haud prauis, adductum ad Lutheri patrocinium, non modò Consultorum suasionibus, sed peculiari, quamuis occultatâ indignatione, tam generatim in Clerum, & præsertim in Moguntinum, in quem prima tela contorserat Lutheri lingua, quàm in Romanam Aulam, de cuius dignitate certabatur. In Clerum, inquam, ac Moguntinum, ob quamdam de oppido Erfordiæ controuersiam: in Aulam Romanam, quoniam cum filius nothus & occultus Ducis Romæ impetrasset, vt Sacerdotij commendati fieret adiutor; in reditu in Germaniam Bononiæ factus est certior de morte Commendatarij; quæ cum incidisset antequam ipse per diploma Adiutoris titulo insigniretur, opus fuit, vt de integro solueret bonam pecuniæ vim, vt sibi Sacerdotium illud obtineret. Nouit itaque Aleander, eâ re palàm à Frederico dissimulatâ, homine taciturno, sui que obtegente, stomachum illi corruptum aduersus Romam: quòdenim Ducem singulari læserat incommodo, eundem adduxit, vt crederet vniuersa, quæ de Romana avaritia per immodicam amplificationem ferebantur. Enimuerò, vt in omnibus Aulis auditas ministrorum amoris decorique Principis sæpissimè officit; Romanam Aulam longè grauius lædit, vbi Sanctitas Principatus, & ratio Sacri per omnes concessiones permixta, quamcumque avaritiæ labeculam scædiorem reddit.
- 7 Haud quidem asserere Saxo, velle se tueri quidquid Lutherus contra Indulgentias protulerat: sed negabat velle se esse Iudicem, qui hominem damnaret opprimeretque. Eâ verò ratione tantum licentiæ ac securitatis Luthero tribuebat, quantum satis erat, vt in Pontificem, Sedemque Romanam tela ex tuto iacularetur.
- 8 Idcirco cum animaduerneret Miltitius, haud posse Lutherum

vel ob sequacium numerum despici, vel ob acquisitam potentiam deiici, putauit lenitatis fomento posse molliri. Is ergo (vt mos est nouis ministris, ad peragendum negotium suffectis, infeliciter ab aliis administratum) maluit euentus improspere accusare Caietani duritiem, quàm negotij arduitatem. Quapropter rationem agendi prorsus oppositam inire statuit. Sed cum Cardinalis ex dignitate Sedis Apostolicæ se gessisset, Lutherumque cohibuisset, ne quid in suo conspectu insolentius ageret; Miltitius ita se viliter abiecit, vt demissè timideque cum eo collocutus, responsa ignominiosa Pontifici, sibi scripto reddita tolerauerit: insigni documento, cuiuscumque homini rem quampiam gerenti, æquam laudis vituperationisque mensuram non à solo euentus commodo incommodòve petendam; sed etiam à maiori incommodo per suam solertiam euitato, vel à maiori commodo per suam inconsiderantiam haud acquisito.

C A P V T XIV.

Colloquia Miltitij cum Luthero, eorumque effecta.

Intentus itaque Miltitius Luthero sibi conciliando, impegit in arduam eius alloquendi difficultatem, cum hic audire refugeret, quem exaudire nolebat. Sed congressus tandem Ducis auctoritate impetratus. Colloquio initium fecit per verba præferentia estimationem nominis, plausumque, quem erga Lutheri doctrinam per Germaniam exceperat: vsque adeò, vt (si credimus ipsius Martini commentario) illi affirmauerit, ab integro iam sæculo nullum negotium Ecclesiæ contigisse, quod maiorem illi sollicitudinem inculsisset: quin etiam in itinere pro singulis Romæ fauentibus, ternos offendisse Lutheri studiosos. Ad hæc vel profusus lacrymis ipsum orauit, ne tam perniciosam Christiano generi tempestatem cieret. Præterea, siue placandi hominis gratiâ, siue multandi Tetzeli eius æmuli noxas, forsitan à Caietano neglectas, tam acriter Tetzeli obiurgauit pro malè gesto Quæstoris munere, vt ille miser ex agritudine animi extinctus sit, prout refert Lutherus, qui gloriatur insuper, se humaniter illi per literas consolationem exhibuisse. Additque, si ab initio huiusmodi ratione secum fuisset actum, nequaquam futurum fuisse, vt tam graues turbæ excitarentur: sed primam mali labem Septemuiro Moguntino adscribendam, cuius asperitas ipsius animum exulcerauerat. Quæ omnia magis magisque declarant, quàm falsò Suauis Lutheri irruptionem
Ponti-